TAHKİK

İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi

Tahkik İslami İlimler Araştırma ve Neşir Dergisi altı ayda bir Türkçe yayınlanan uluslararası hakemli tematik bir dergidir. Bu ana tema, tahkik (edisyon kritik) denen yazma bir metnin neşre hazır hale getirilmesidir. Daha açık bir ifadeyle yazma bir metnin, mevcut tek nüshasına veya nüshalarına dayanarak müellifin kaleminden çıkmış haline ulaşmaya çalışılması ve neşre hazır hale getirilmesidir. Ayrıca yazmalar (mahtûtât) hakkında araştırma, kataloglama, kütüphane ve literatür tanıtımı gibi araştırma yazıları da bu temaya dahildir.

Tahkik'in hedefi, genel olarak İslâm ilimler tarihindeki bilimsel birikimin parçası olan yazma metinlerin kritik edilip yeniden yorumlanarak neşirlerinin yapılmasıdır. Tahkik, orta Anadolu ve İstanbul bilim geleneğinde üretilen metinleri öncelemektedir.

Tahkik'in temel araştırma alanı İslami ilimlerdir. Temel İslam bilimleri, felsefe ve din bilimleri ile İslam tarihi ve sanatlarından oluşan ilahiyat temel alanı ile tarih ve İslam felsefesi alanlarındaki araştırma ve neşirler bu alana dâhildir. *Tahkik*'te yukarıdaki alanlarda edisyon kritik ve değerlendirme yazıları başta olmak üzere Latin alfabesine nakil, sadeleştirme, tercüme, telif, tanıtım ve kritik araştırma makaleleri de yayımlanabilir. Ayrıca İslami ilimler başta olmak üzere Arapça, Osmanlı Türkçesi, Farsça risalelerin tahkikli neşri yayımlanabilir.

Tahkik, Türkçe bölümünde "İSNAD Atıf Sistemi"ni, Arapça bölümünde ise "İSAM Tahkikli Neşir Esasları (*İTNES*)" kılavuzunu uygulamaktadır. Tahkik, Konya'da *Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı* tarafından *Ebû Said Hâdimî Tahkik Merkezi*'nin bir süreli yayını olarak faaliyete başlamıştır.

editör'den

Tahkik'in elinizdeki bu üçüncü sayısında, İslam felsefesi, dil, kelam-tasavvuf ve fıkıh alanına dair beş risalenin tahkikli neşri yer aldı. Bir değerlendirme-tenkit ile iki tanıtım yazısı ile sonlandı. İlk makale olarak Çerkeşşeyhîzâde'nin mâhiyetin mec'ûliyeti meselesine dair risalesi Yasin Apaydın tarafından tahlil ve kritik edilerek neşre hazırlandı. Bu risalede o, mutlak mâhiyetin ontik statüsünü sorgulamış ve mâhiyetlerin ezelîliğini savunmuştur. Mâhiyetleri Tanrı'nın bilgisi ile irtibatlandırarak kulun mesûliyeti, kader, cebir, nefsü'l-emir gibi felsefî problemlere çözüm aramıştır.

İkinci makale İslâm düşünce geleneğinde lafız-anlam ilişkisine dair Abdullah Necîb el-Ayıntâbî'nin *er-Risâletü'l-Vaz'iyye* adlı risâlenin Timur Aşkan tarafından gerçekleştiren tahkikli neşridir. Abdullah Necîb Efendi bu risâlesinde kendinden önce yazılmış vaz' ilmi literatüründen istifade edip bu alandaki tartışmaları mukayeseli bir değerlendirmeye tabi tutarak tercih ve eleştirilerde bulunmuştur. Üçüncü makale ise Orkhan Musakhanov'un yayına hazırladığı Bahâeddinzâde'nin *Risâle fî mes'eleti hulûdi'l-küffâr* adlı risalesinin tetkik, neşir ve tercümesini içermektedir. Bir İbnü'l-Arabî savunucusu olan Bahâeddinzâde, Firavun'un imanı ve ilâhî rahmetin kâfirleri kapsaması gibi konularda İbnü'l-Arabî ve Konevî'nin görüşlerinin ehl-i sünnet'e aykırı olmakla birlikte bu görüşlerinden dolayı söz konusu isimlerin tekfir edilmesinin de ehl-i sünnet icmâına uymadığını söylemektedir.

Son iki neşir ise fıkıhla ilgilidir. Bunların ilki Ünal Şahin'in yayına hazırladığı İmam Züfer'in Hanefi mezhebinde "müftâ bih" olan görüşlerini nazm halinde zikreden *Ukûdu'd-dürer* adlı esere İsmail Ebu'ş-Şâmât'ın yaptığı *Sülûk üli'n-nazar* isimli şerhin neşridir. İkincisi ise Osman Bayder'in neşre hazırladığı Hanefî fetva usûlü ile ilgili olan Bedreddin eş-Şuhâvî'nin *et-Tırâzu'l-müzheb* adlı eserinin tahkik ve tercümesidir.

İlk iki sayıda tahkik sahasında yayımlanan dergiler üzerine yayımladığımız araştırma ve değerlendirmelerin ardından bu sayıda, alanda kaleme alınan bir eser ve tercümelerinin tenkidine dair bir değerlendirme yazısı yer almaktadır. Yazma eser uzmanı Ahmet Kaylı yazma eser araştırmalarının bugünkü durumunu Adam Gacek'in, *Arabic Manuscripts: A Vademecum for Readers* adlı eseri ve onun Arapça, Farsça ve Türkçe tercümeleri üzerinden tenkide tabi tutarak ele almaktadır. Yine bu sayıda yazma eser uzmanı Hüseyin Örs'ün, Adam Gacek tarafından kaleme alınan *The Arabic Manuscript Tradition: A Glossary of Technical Terms and Bibliography* adlı esere tanıtımı bulunmaktadır. Bu sayı Halis Demir tarafından kitap ve kütüphaneciliğin duayen ismi İsmail E. Erünsal'ın *Orta Çağ İslam Dünyasında Kitap ve Kütüphane* adlı eserine yapılan tanıtım ile sona ermektedir.

Bu sayının hazırlanmasında emeği geçen Hacıveyiszade İlim ve Kültür Vakfı başkanı Mehmet Çaba'ya, başkan yardımcısı Ahmet Demirbaş'a ve vakıf üyelerine, ayrıca mizanpajını yapan Furkan Selçuk Ertargin'e teşekkür ederim. Yine yazar, hakem ve editörler kurulu üyesi olarak emek veren değerli bilim insanlarına şükranlarımı sunar, değerli okuyuculara keyifli okumalar dilerim. *Tahkik*, bilimin entelektüel bir alanı olan yazmalara ve kütüphanelere dair araştırmaları yayımlayarak yoluna devam etmektir.

Murat Şimşek